

Declaratio Iubilei futuri Romae anno M.D.L.

<https://hdl.handle.net/1874/453036>

2

DECLA-
RATIO IUBILEI FUTV.
RI ROMAE
ANNO M. D. L.

ACCESSIT

MARTINI BORRHAÏ
de ortu, natura, usu atq; discrimine eorum
Iubileorum, quos Deus instituit: quid q;
inter hos, & falsos ab aduersario con-
fictos intersit, Explicatio.

*Annus quinquagesimus in omnibus fi-
nib. uestris edito tubæ clangore consecratote
libertatem q; per regionem omnibus in-
colis edicitote. Leuit. cap. XXV.*

DEGLA

ANNO MDCX

ACCESSIT

LIBRARIUS BORNEA

ANNO MDCX

3
RAPHAELI PARAVICINO
parenti, optimo Martinus filius.

Vi persequeretur
nos aliquādo, nūc
prædicat fidem,
quam quondā ex-
expugnabat. Ap-
politē enim hoc,
quod Paulus ait de
se fuisse dictum, possumus mi Pater
de nostro Athanasio dicere: is enim
aliquādo acerrimē persecutus est e-
am, quā nostra ætate Pater cœlestis
ostendit Euāgelij lucem: sed quan-
do eius bonitati & clemētiae uisum
est, illum ex tenebris atq; hostium
exercitu euocare, non acquieuit car-
ni, & sanguini: nec putauit audien-
das promissiones Satanæ, qui illi o-
pes mūdi ostentabat: sed omnibus
repudiatis, & contemptis (quia id
deciuit membrum agere, quod egit
Christus, qui caput est) exiit, at-
que in castra Domini sui profectus,
a 21 cœpit

4
coepit intrepidè pro eius gloria &
doctrina dimicare. Incredibile di-
ctum est, quot se uigilijs & laboribus
is Iesu Christi seruis die noctuq;
maceret, & penè conficiat: itaque
ab eius, qua illum uidemus perpe-
tuo ur̄i pro gloria Dei, cura & soli-
citudine discere debemus, quales
esse debeant hi, qui sunt uocati ad
ministeriũ Euãgelij. Scio uerò mul-
ta eius scripta ab eo ipso ad te mis-
sa peruenisse (nã te ille amat, quod
ego planè scio, uehemēter) uerũ
unã cum illis accipe hoc, quod ego
nunc ad te mitto, de Iubileo Roma-
no, ab illo nuper edito. Id ipsum ali-
qui fratres primũ in Germanicã,
deinde etiam in Gallicam linguam
statim uerterunt. Itaque quum his
quatuor linguis, Latina, Italica, Ger-
manica, Gallica, res sit descripta,
magna Europe pars, breui pote-
rit intelligere, quid nam monstri-
sit hoc Iubileum, quod modò Ro-
ma

mæ uiuit, & ostenditur peregrinis.
 Tu mi pater, communicabis hæc ex
 emplaria non modò nostris cogna
 tis, affinibus, amicis, ciuibus, quos
 scio esse bonos & pios uiros, sed
 omnibus incolis totius nostræ Vul
 turenæ. Nam pij quidem lætabun
 tur, ubi uiderint ueram doctrinam
 Dei, & Domini nostri Iesu Christi
 quotidie magis à fecibus & sordi
 bus purgari, et uindicari: et præfer
 tim ab illis ipsis hominib. qui à no
 bis paulo antè tãto opere dissetiebãt.
 Qui uerò ueræ pietatis, & sincerio
 ris, quã nos profitemur, doctrinæ
 studia nondum gustauerũt, si uo
 luerint legere, facile intelligent se
 hæcenus in tenebris, atque in mul
 tis illicitis & impijs cultibus uitam
 degisse: quæ una est inter omnes mi
 serias, & calamitates, quæ possint
 homini contingere, præcipua. Ro
 gemus Deum Patrem Domini no
 stri Iesu Christi, ut suo spiritu confir
 met,

met, quod operatus est in nobis, at
 que ut alijs etiam hanc iucundissi-
 mam Euangelij lucem impertiat.
 Basileæ, Kal. Ian. M. D. L.

Elles tu quidem ex me
 intelligere, quid nam
 rei sit hoc Iubileum,
 quod intra paucos di-
 es Romæ celebrabi-
 tur? Vnde primùm traxerit origi-
 nem? & quando res fuerit institu-
 ta? Nam ex uerbis tuis mihi uideor
 posse comprehendere, tibi esse in
 animo constitutum, eius rei causa
 Romam proficisci. Ego uerò, pro
 eo ac potero, tibi que, ut amico in-
 tegro, debeo, rem uniuersam hoc
 breui scripto patefaciam. Eam ubi
 tu probè intellexeris, si firmus ad-
 huc permanebis in eadem senten-
 tia, liberum erit institutam profe-
 ctionē suscipere. Bonifacius Pa-
 pa, eius nominis nonus, floruit cir-
 citer

citer annum Domini millesimum
 & trecentessimum. In huius scilicet
 præclari pontificis mentem pri-
 mum uenit hæc celebris cogitatio.
 Ante eum post aduentum Christi in
 terras, qui huius fecerit mentionem
 Iubilei, inuenies neminem. Iam il-
 lud in primis diligenter expende,
 quod in præsentî argumento est nõ
 leuis momenti: Ecclesiam Christi si-
 ne hoc Iubileo, atque adeò sine Iu-
 bilei nomine per annos amplius
 mille ac ducetos fuisse. Porrò aut si
 hæc res, uel natura sua est bona, uel
 meritò deberet in Ecclesia Christi
 celebrari, mirandũ sanè uideri pos-
 sit, eam esse uel à Petro, uel à Paulo,
 clariss. Ecclesiæ luminibus præter-
 missam, aut certè inter ducentos &
 quatuor episcopos Romanos (to-
 tidem enim fuerunt ante Bonifaciũ)
 extitisse neminem, qui hoc Iubile-
 um aut uoluerit, aut sciuerit institu-
 ere, Vt autem credas esse uerum,

hunc Bonifacium nonum ante an-
 nos ducentos quinquaginta tantū,
 autorem esse huius illustris institu-
 ti, quibusq; modis ac pactionib.
 efficiā ut tu ipse uiderere ac iudicare
 possis, ubi legeris uerba ipsius bul-
 le, quæ paulo inferius subscribam.
 Sed prius quàm id facio, intelligere
 oportet, qualis' nam fuerit iste Boni-
 facius nonus, & quib. morib. ac uir-
 tutibus ornatus. Fuit autem homo
 ambitiosissimus, crudelis, avarus,
 seditiosus, plenus fraudis atque in-
 posturæ, denique sceleratus & nefa-
 rius homo, sicut planè constat legēti
 uitam ipsius. Iste scilicet præclarus
 uir ausus est, infandū illud facinus
 perpetrare, & commentum inau-
 ditū excogitare, uocis, quasi nocte
 intempesta de cœlo sonantis, & Ce-
 lestino Papæ dicentis, ut se papatu
 abdicaret: qua uoce permotus Ce-
 lestinus, papatum repudiavit. Hu-
 ius in locū successit hic noster Boni-
 facius.

facius, qui cum esset in dignitate pō
 tificia constitutus, miserum Celesti
 num in custodiam tradi iussit, ubi
 dolore animi extinctus est. Habes
 hic specimē uirtutum istius sancti
 pontificis: nunc audi etiā ipsum lo
 quentem, et suis uerbis lubileum fa
 bricantem. Antiquorum habet fi
 da relatio, quōd accedentibus ad
 honorabilē basilicā principis Apo
 stolorū de urbe, concessæ sunt ma
 gnæ remissiones, & indulgentiæ.
 Nos igitur, qui iuxta officij nostri
 debitum, salutē appetimus & pro
 curamus, libentius singulorum, hu
 iuscemodi remissiones & indul
 gentias omnes & singulas ratas, &
 gratas habentes, ipsas autoritate a
 postolica confirmamus, et etiā in
 nouamus, & præsentis scripti patro
 cinio communimus. Ut autem bea
 tissimi Petrus & Paulus eo ampli
 us decorētur, quo ipsorum basilicæ
 de urbe deuotius fuerint à fidelib.

frequētatē, & fideles ipsi spiritualiū
 largitione munerum ex huiusmo-
 di frequentatione magis senserint
 se refertos, nos de omnipotentis
 Dei misericordia, & eorundē Apo-
 stolorum eius meritis & autoritate
 confisi, de fratrum nostrorū consi-
 lio, & apostolicæ plenitudine po-
 testatis, omnib. in præsentī anno
 M. C C C. à festo Natiuitatis Do-
 mini nostri Iesu Christi præterito
 proximē inchoato, & in quolibet
 anno centesimo sequuturo ad basi-
 licas ipsas accedentibus reuerenter,
 uerē pœnitentibus & confessis, uel
 qui uerē pœnitebunt & confitebun-
 tur, in hoc præsentī, & in quolibet
 centesimo sequuturo annis, non
 solum plenam, & longiorem, imò
 plenissimam omnium suorum con-
 cedemus, & concedimus, ueniam
 peccatorum: statuentes, ut qui uo-
 luerint huiusmodi indulgentiæ à
 nobis concessæ fieri participes, si
 fue-

fuerint ciues Romani, ad minus triginta diebus continuis, seu interpolatis, & saltē semel in die: si uerò peregrini aut forenses, simili modo diebus quindecim ad Basilicas eadem accedant. Vnusquisq; tamen plus merebitur, & indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas amplius & deuotius frequentabit.

Expendite quæso seriò apud uos, quo modo iste ambitiosus dicat, se instituire Iubilei celebrationem, ut Petrus & Paulus honore afficiantur: ac uelle in ipsa urbe Roma positam esse plenam, longiorem, et plenissimam peccatorum condonationem: sed non, nisi pœnitentibus & confessis (sic ille loquitur) quorum qui fuerint ciues Romani, triginta diebus: exteri uerò, quindecim tantum diebus cogantur inuisere templa Petri & Pauli.

Illud

Illud præterea notandum est. Ait eum esse consequuturum pleniorē & efficaciorē admīssorum ueniam, qui frequentius, & maiori cū religione inuiserit limina eorundē Apostolorū. Iam cum paulo antè affirmauerit plenā, longiorem, & plenissimam condonationem esse donatam ijs, qui dieb. quindecim aut triginta frequentauerint Apostolorum templa, quid necessum erat, plus quàm plenissimam condonationē ei concedere, qui frequentius inuiserit? Quid aliud hoc est, quàm uanitate uerborum homines ludificari? Quasi uerò aliquid apponi possit ad gradum superlatiuum, aut ulla ratione augeri plenissimam delictorum condonationem?

In principio autem istius bullæ adscripta est glossa notanda, quam uellem omnes inspicere, his uerbis: Hæc epistola satis grosse fuit composita, Appositè sanè dictum. Est enim

enim hoc Bonifacij factum cum ab
 surdum, tum etiam impium, nō mo-
 dō in uerbis, sed etiam in reb. iplis,
 cum promittit, se donaturum ple-
 nissimam delictorum condonatio-
 nem ijs, qui absoluto centum anno-
 rum ambitu redibūt Romam: qua-
 si ille quoque post centum annos
 esset uicturus, ac non potius paulo
 post institutū hoc iubileum in car-
 cerem concludendus: sicut conclu-
 sus fuit, atque in eadem custodia fa-
 to functus, uti merebatur.

Deinde rogo, quamobrem uolu-
 it ille alligare condonationem pec-
 catorum unī certo loco, quemad-
 modum contrahebant Iudæi ad su-
 um templum Hierosolymitanum?
 aut cur certo & constituto tempo-
 ri centum annorum? Ergo qui ue-
 rā fidē in Christū crediderunt, quo-
 rum Euangelium proclamat esse uī-
 tam æternam, nunquam (istius Pa-
 pæ iudicio, & eorum qui illi fidem
 habebūt)

habebūt) plenam atque integrā
 peccatorum ueniam sunt conse-
 quuti, quoniam non fuerunt in ui-
 uis absoluto illo centum annorum
 curriculo, ac proinde Romæ esse
 non potuerunt. Ergo Christus
 quoque (si quidem constare po-
 test eorum sententiā) mentitus est
 cum dixit: Qui credit in me, habet
 uitam æternam. Iam nunc inquit,
 initium quoddam immortalitatis
 sentire possunt, qui in me credunt,
 plena fiducia.

Rogo item, quomodo salutē suā
 consuluit numerus penè infinitus
 Christianorū, qui à tempore Chri-
 sti usque ad istum Bonifacium ui-
 guerūt: quomodo cōsequuti sunt
 plenam remissionem peccatorum,
 ac per eam, uitam sempiternam, si
 nullus interim Bonifacius, aut illi
 similis extitit, qui artificio & poten-
 tia sua istiusmodi iubileum illis &
 inueniret, & concederet:

Sed

Sed persequamur coeptam historiam, ac uideamus, quando, à quibus, & quoties istud Iubileum fuerit mutatum, uariatum, & in breuius tempus redactum.

Antea uerò quàm expleri uel semel potuisset inuentum istius scelerati Bonifacij, hoc est, ante quàm impleretur numerus centum annorum, uidelicet, expletis iam annis duntaxat quadraginta, extitit Papa Clemens sextus, homo rebus humanis potius quàm diuinis deditus, cuius in uita non legitur aliud curasse, quàm bella, & magnas rerum publicarum perturbaciones. Hic aliam edidit bullam, inueniens, sibi non reprobari factum Bonifacij: multo' que uideri consultius, si Iubileum non centesimo, sicut alter, sed quinquagesimo quoque anno, sicut ipse iubebat, celebraretur. Quoniam eodem tempore sciuerat esse in legibus institutis' que

tutis' que Mosaicis positum, ut libertas captiuis ac debitoribus anno quinquagesimo recurrente ediceretur. Itaque, ut planè ipsi constaret sententia Iudaicæ consuetudini similis, statuit Iubileum quinquagesimo quoque anno Romæ celebrandum.

Sed operæ precium esse arbitror, notare novos modos & formas istius noui reformatoris : cuius bullam, quoniam nimium est uerbosa, non putauim esse hic adscribendam. Dicam autem summam, quod in ea continetur. Ait se uelle afficere hoc honore ecclesiam Lateranensem, ut in ea Iubileum celebretur. (ne quæ enim iste quoque aliud curat, quàm ut externo aliquo splendore ac pompa ornare possit templum manu factum) quoniam id templum fuit à Constantino fabricatum, cum opera Syluestri recuperasset à lepra sanitatem: quod ipsum planè scimus

scimus esse fabulosum. Deinde, quoniam iste idem Syluester illud templum consecrauerit, nouo quodam consecrandi ritu atque unctiōe. Sic enim affirmat, ab hoc Syluestro perunctum esse templum, atque initiatum chrismate non aliter ac infantes chrismate unguuntur in baptismo, aut in ea quam confirmationem appellant. Quod si hoc uerum est, Syluestrum fuisse primum, qui post exortum ac promulgatum euangelium, excitauerit ab inferis ueterem illam Iudæorum cōsuetudinem consecrandi, unguendi atque initiandi templorū ædificia, quod in usu fuisse apud Hebræos constat, propter figuras, quæ istiusmodi ritibus adumbrabantur; qua fronte audent, qui postea sequuti sunt pontifices Romani, affirmare, ut idolum Lauretanum stabulant, templum illud uirgini Lauretanæ sacrum, uel certè habitatio-

nem in qua Virginis simulachrum
 continetur, ab ipsis Apostolis fuisse
 consecratum? hoc enim dictitant.
 Videte quæso, quàm parum sibi cō-
 stent istorum sententiæ ac narratio-
 nes. Quod argumento certissimo
 esse potest, eorum doctrinam esse
 uanam, & cōmentitiam.

Tandem, inquit, ea celebritate
 Iubilei, uoluisse hoc templum de-
 corare, quoniam in eo esset picta
 Christi Seruatoris imago, quæ ul-
 trò ipsa toti populo apparuisset. Et
 hæc manifesta uanitas & mendaci-
 um est. Nam pictæ imagines nul-
 li unquam mortaliũ apparuerunt:
 quamuis imago & effigies Seruato-
 ris Christi uiua & uera frequenter
 sanè nō apparuerit modò, sed etiam
 sculpta atque impressa fuerit in cor-
 dibus atque animis fidelium electo-
 rum, non item carnalium, & impi-
 orum hominum.

Audite blasphemiam horribilio-
 rem.

rem. Affirmat iste Clemens, se uelle in hoc suo Iubileo distribuere merita & sanguinē Christi, cuius alioqui sanguinis meritum, nemo consequi potest, (sicut ille falso opinatur) per fidem in Christum, neq; alia ratione, nisi se Papa distribuente, & sua quasi manu, cuicumque uolet ipse, applicāte. Præterea hoc adiungit, se quidem uelle donare plenam remissionem peccatorum, non quidem omnibus, sed ijs tantū qui Romā uenerint quinquagesimo quoque anno, & illam quidem haustam non tantum ex meritis Christi, sed etiam ex meritis diuæ Virginis, & aliorum sanctorum, quasi Christi merita parū sufficiant ad conferendā salutē credentibus, etiā si ab aliquo episcopo Romano essent distribuenda. O blasphemiam! O infidelitatem! Itaq; frater charissime etiam atq; etiam tū cogitandū cēseo, quomō in graui causā pruden

ter sentire, deq̄ tantis reb. rectum
iudicium facere oporteat. Quis
enim usque adeò est communi sen-
su destitutus, ut arbitretur uel ue-
rum, uel etiam uerisimile esse, ater-
num patrem nobis unigenitum fi-
lium suum tradidisse, eum, que in
ligno crucis & sanguinem profun-
dere, & mortem ignominiosam no-
stra causa sustinere uoluisse, ut no-
stra delicta ipsius sanguine mun-
darentur, nos' que ipsi per eius mor-
tis atque inferni liberaremur, si tan-
tam diuinæ largitatis erga nos be-
neuolentiam per uiuam fidem ap-
prehenderemus, certa que cordis
nostri fiducia in hac promissione
diuina, in hoc clauacro, atque in hac
liberatione acquiesceremus: neq̄
tamen eandem ipsam Dei benefi-
centiam in animis nostris utilem et
efficacem sentire posse, nisi alicui
Romano episcopo libitum sit eam
nobis

nobis sua quasi manu donare?

O' audaciam.

Præterea & illud cogita, & prudenter ex uerbo Dei iudicium facito, quod isti Romani audent asseuerare. Cum enim remissio peccatorum, fides, atque ipsa uita æterna sit donum Dei merum, nullis unquam hominū actionib. aut meritis conquisitū, isti homines affirmāt se non solū meritis suorum operum posse explere legem Dei, sibiq; in cœlū aditum suis actionib. patefacere, sed bonam insuper meritorum portionē, supra id quod debent, de suo augere quæ ab ipsis merita supererogationis uocantur, quorum Pacustus sit & conseruator, eaq; teneat in arca thesaurorum ecclesiæ conclusa, ijs tantum distribuenda, qui & Romam uenerint, & non nisi constituto tempore, quando cunque & quomodocunque illi uisum erit arcam reserare.

b 3 Proin

Proinde, mi frater, denuò te cohortor, ut restanti momenti diligenter & seriò consideres, neque patiaris in causa tam graui cæco impetu, uulgi more desipientis, huc & illuc, incertis sensibus. circumferri. Agitur enim negotium grauius, & magis arduum, quàm ullum potest existere in rebus humanis. Agitur salus animarum nostrarum, quas nonnulli cælo eripere, de quibus peccatoribus nostris, suis quasi cruentatis manibus euellere conantur, dum lucem clarissimam doctrinæ cœlestis audent obscurare: & pro oraculis Dei sua somnia & imposturas miseris hominibus suspicienda, & si uultis, adoranda quoque proponunt.

Sed redeo ad historiam Iubilei, cuius uarietates & transformationes nondum sunt expletæ. Sequutus est Papa Paulus secundus, homo ualde leuis, qui, ut alias quasdam maculas, quibus notatus erat, specio

fo aliquo fuce palliaret, & ambitio-
 ne, qua infestantur isti, commo-
 tus, reduxit hoc sanctum Iubileum
 ad annos uiginti quinque: repudiata
 eorum sententia, qui intra annos
 quinquaginta celebrari semel tan-
 tum uoluerunt. Huius opinionem
 confirmauit Sixtus, qui in Pauli lo-
 cum præcedentis successit. Ac mi-
 rum sanè uideri queat, quomodo
 isti duo eandem sententiam retine-
 re uoluerunt, in re præsertim lubri-
 ca, & uersatili: quanquam satis est
 utcūq; ab alijs duobus dissensisse,
 & à Bonifacio, qui anno centesi-
 mo: & à Clemente, qui anno quin-
 quagesimo, Iubileum edici consti-
 tuit. Neq; tamen hæc mutatio in
 annum uigesimum quintum, stabili-
 ri potuit, sine nouis legibus Consti-
 tuunt enim, non solum uisenda esse
 limina Petri & Pauli, sed templū
 quoq; diuæ Mariæ maioris frequē-
 tandum. Atq; hic sanè adiungūt
 b 4 præcla-

præclarum decretum. Dicunt sine
 dispendio animarum fieri non pos-
 se (at ego arbitror eos dicere uolu-
 isse, sine dispendio crumenarū Ro-
 manensium, præsertim cauponum)
 ut in alijs ullis regionib. quàm diu
 durat Iubileum Rom. uel plena-
 riæ, uel certæ ullæ distribuantur cō-
 donationes. Ac proinde reuocat
 omnes toto orbe terrarū, quas ille
 uocat indulgentias, easq; Romæ,
 & à Romanis tantum, & peti, &
 distribui iubet. Neq; uult integri an-
 ni spacio, alio in loco esse remissio-
 nem peccatorum. Ac ego sanè ar-
 bitror, illorum quoq; iudicio, reuo-
 cari, aut suspendi etiã Christi ser-
 uatoris condonationem, quæ alio-
 qui est & esse, debet, per omnes fi-
 nes terræ perpetuissima, uelint ipsi
 aut nolint. Quid autem periculi ef-
 set (uellem mihi respondeat aliquis
 Papa, uel ex adulatoribus eius quis
 piam) si eodem tempore, per totū
 orbem

orbem Christianum proclamare-
 tur à peccatis liberatio: (ut maxi-
 mè hoc falso largiamur, eam à Pa-
 pa posse donari) Quinetiam cu-
 perem hoc mihi, si posset, aliquis
 eorum declararet, quamobrem Pa-
 pæ Romani (si tamen hoc possunt
 efficere) nō habeant portam regni
 cœlorū perpetuò patentem: quā-
 obrem non concedunt sine inter-
 missione, hoc Iubileum: quamob-
 rem non annūciant omnibus homi-
 nibus peccatorū remissionem: At
 ego dicam causam, sicut ego arbi-
 tror, uerissimam. Qui ueritatem
 Euangelij pro sua uirili sibi oppu-
 gnandam atq; opprimēdam, impie-
 tates uerò suas, ac deprauatam do-
 ctrinam defendendā ac stabiliendā
 proposuerūt, omnem rectè iudican-
 di uim, totūq; pietatis sensum iusto
 Dei iudicio, propter suā impietatē
 amiserunt: atq; ita solent fraudes
 ac impietates sine fine cumulare,
 b s donec

donec tandem ad extremum malorum prolabantur: quemadmodum huic Sixto cum suis accidisse videmus.

Iam si lubet audire, paucis ego uerbis modò explicabo, quod nã sit nostrum uerum Iubileum, quæ nostra delictorum condonatio perpetua, & securissima.

Iam primùm satis constat, in ueteri Testamento institutam fuisse, quinquagesimo quoq; anno Iubilei celebritatem in qua edito tubæ clangore, & quies populo, & publica libertas edicebatur. Sed hic annus quinquagesimus, & hæc Iubilei celebritas erat nihil aliud, quàm figura futuri tēporis, in quo erat uenturus filius Dei, suoq; aduentu et sanguine liberaturus genus humanum à seruitute peccati, diaboli, & inferni: ac tandem donaturus credentibus, æternam quietem, & ueram conscientiarum consolationem.

solationem. Venit igitur Christus, expleto iam tempore ab æterno patre constituto: editus est tubæ clangor, cum ab angelis prænūciantibus aduentātem liberatorem, & canentibus gloriam Deo in cœlis, & hominibus in terra pacem ac læticiā: tum etiā à Ioanne anteambulone concionāte, Instat regnū cœlorum: postremò quoq; ab ipso Christo liberatore nostro, cum ait, se quidem uenisse ad liberandum eos, qui sub imperio carceris atq; umbra mortis captiui tenebantur, ad explendum uaticinium prophetarum, illustrandamq; umbram & figuram illius anni decantati, Dominoq; gratissimi. Audi frater ipsius Iesu Christi uerba, atq; tubam, qua electis suis æternum Iubileum proclamat: Spiritus Domini super me, propter quod unxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captiuis remissionem,

nem, & cæcis uisum, dimittet re con-
 fractos in remissionē, prædicare an-
 num Domini acceptū. En tibi de-
 claratam atq; illustratam ueteris lu-
 bilei figurā atq; umbram. Reliquæ
 omnes quæ de remissione peccato-
 rum ab impijs quibusdā Sophistis
 nugæ scribuntur, certis locis, certisq;
 temporibus, sunt repudiandæ, atq;
 explodendæ. Itaq; Christus non
 multo post huius lætissimæ tubæ
 sonitum, ascendit crucem, fundit
 sanguinem, uitamq; ipsam pro sa-
 lute generis humani profudit, cu-
 ius uictimæ innocentis morte, æter-
 num suis electis lubileum, & con-
 donationem peccatorum omnium
 perpetuam sempiternamq; compa-
 rauit. Qui ergo præditus est uera et
 uiua fide, qui meritis unius Christi
 nititur, quiq; plena cordis fiducia
 in Christo ipso liberatore nostro re-
 cumbit, is demum uerè particeps
 & consors efficitur diuinæ naturæ,
 & in

& in omni tempore ac loco, sine
 intermissione consequi poterit hoc
 incomparabile Iubileum, & hanc
 peccatorum condonationem uni-
 uersalissimam. Hoc tantum Dei
 beneficium, quisquis es fidelis, po-
 tes inquam apprehendere fide, tu-
 umq; proprium in æternum effice-
 re. Neq; iam opus est, ut peccatorū
 condonationem, salutemq; anima-
 rum ab impijs hominibus, Bonifa-
 cio, Clemente, Paulo, Sixto, neq;
 ab alijs similibus petamus, qui præ
 textu religionis uoluerunt suis im-
 posturis dementare mundum, por-
 rigentes ueniam delictorū in char-
 ta scriptā, duasq; portas in muro ec-
 clesiæ diuī Petri frangētes ad tubæ
 clangorē (hoc enim solent) & qui-
 dem præfinito tempore, ac certo
 quodam loco. Hæ sunt fabulæ at-
 que imposturæ, eorum qui hac spe-
 ciosa imagine, quæ cadit in oculos,
 percellere animos imperitorum uo-
 luerunt.

Iuerunt. Legite quæso conciones
 Pauli, Petri, Ioannis, & reliquo-
 rum Apostolorum: in quib. uide-
 bitis, nunquam aliud eos uel cogi-
 tasse, uel prædicasse Iubileum, aut
 condonationem delictorum, quàm
 sanguinem filij Dei, cuius meritum
 ac beneficium per fidem in ipsum
 Christum, sicut paulo antè dixit, ap-
 prehendimus. Hoc nostrum & ue-
 rum est Iubileum, hæc nostra pec-
 catorum condonatio. Illud quoq;
 literis Pauli proditū legimus, uenif-
 se quidem tempus Deo gratum, di-
 esq; salutis. At cum hoc dicit, nihil
 aliud intelligit, quàm æternū illud
 & uerum Iubileum, edictum ac pro-
 mulgatum à summo pontifice no-
 stro Christo innocentissimo. Neq;
 somniauit unquam de Iubileo Ro-
 mano, instituto à quopiam Boni-
 facio scelerato, & peccatorum for-
 mis penè, innumeris deformatissi-
 mo, qui suis præstigijs uno qualimo-
 men-

mēto eripit nobis ē manib. atq; occu-
 lis res ueras & diuinas, ac in earū lo-
 cum, tanq; præstigator peritus, sub-
 stituit sua somnia & uanitates. Præ-
 tera uidete quid iam inde ab initio
 factitarint ueteres & puriores Eccle-
 siæ, nō modò illæ primū nascentes,
 cum prædicatione p̄ Apostolorū exo-
 riretur lux Euangelij: sed longo eti-
 am tempore p̄st, cum nondū esset
 tot fraudibus atq; imposturis iniqui-
 nata puritas cœlestis doctrinæ. Cer-
 tē constat Ecclesiam eam antiquio-
 rem, noluisse unquā onerare mise-
 ras hominū conscientias supersti-
 tionib. Iudaicis Iubileorum, ut præ-
 textu istarū nugarum æterna Chri-
 sti ueritas obliuioni traderetur.
 Sicut certē perspicuum est, homi-
 nes uenisse in obliuionem doctri-
 næ Dei, dū occupati sunt obseruati-
 one imposturarū humanarum. Ex-
 perientia ipsa nos docuit, hoc esse
 nō minus uerū, quàm deplorandū.

Ac

Ac ego paulo antè declarauì, ante annos duntaxat ducentos, extitisse Bonifacium quendam, hominem scelestum, atque impium, qui spiritu diaboli commotus, primus omnium excogitauit nouum istum Iudaismum, & ausus est symbola & umbras ueteris testamenti, pro rebus ipsis, quas nunc habemus, populo Christiano proponere: ac si Christus nondum uenisset in mundum, suaq; luce ac doctrina illustrasset mentes credentium.

Verùm audi obsecro. nam tibi planè ostendam, in ipsismet pontificijs libris scriptum esse, non licere amplius post aduentum Christi & gratiæ ipsius manifestationem renouare, inuehere in Ecclesiam figuras atq; umbras ueteris instrumenti. Hæc q; modò tibi ob oculos pono, sunt uerba Decreti, distinct. 1 II. c. sextam. Antiquis figuris, et umbris & ad ueritatis præfigurationem sanctæ

sanctæ Ecclesiæ traditis ualedicen-
 tes, gratiam, & ueritatem præferi-
 mus. Itaq; si illi boni uiri hoc in eo-
 rum Canone affirmant, cur uolunt
 nos rursus ad figuras, & iudaïs-
 mum, suis lubileis retrahere? Quid
 hic poterunt respondere contra au-
 toritatem libri, quem illi nobis ue-
 luti sacrosanctum solent obijcere?
 Sed eant, & uideant etiam XII. q.
 III cap. Gloria, ubi similem sen-
 tentiam inuenient, nempe in hæc
 uerba: Neq; uerò mihi aliquis op-
 ponat diues in Iudæa tēplum, men-
 sas, lucernas, thuribula, patellas,
 scyphos, mortariola, & cætera ex au-
 ro fabricata. Tunc hæc probaban-
 tur à Domino, quando sacerdotes
 hostias immolabant, & sanguis pe-
 cudum erat remissio peccatorum:
 quæ omnia præcesserint in figuram.
 scriptum est enim propter nos, in
 quos fines seculorū deuenerūt: nūc
 uerò quum paupertatē domus suæ,
 c pauper

pauper Dominus dedicauit, porte-
 mus crucem, & delicias lutum pu-
 temus. Nōne hic audis eorum con-
 fessiones, uidelicet non esse oppo-
 nendum & obijciendum nobis, id
 quod Iudæi facere aliquando con-
 fueuerunt. nam illa longe alia erant
 tempora. Tunc sanguis pecudum
 erat remissio peccatorum, tunc um-
 bræ, tunc figuræ pingebantur, quæ
 sunt omnes adimpletæ, & deletæ
 Christi sanguine. In summa, hi Pa-
 pæ uidentur mihi ualde similes ui-
 ro fatuo, cui domi esset cellarium
 plenum optimo uini genere, atq;
 etiam horreum frumento plenum:
 quæ duo sunt ad hominis uitam
 nutriendā, & sustentādā in primis
 opportuna. & necessaria. & tamen
 his neglectis ille imprudēs uir man-
 deret cotidie, & ruminaret pale-
 am, & uinaceas, quæ solent esse
 brutorum animalium pabula. Ita
 prorsus seres habet, Nam Iesus
 Christus

Christus filius Dei uentilabro, &
 torculari crucis, expressit nobis uin
 demiam, & prouentum gratiæ &
 Euangelij longè uberrimum, sepa
 rauitq; ueritatem à figuris, & um
 bris. Atq; hæc ipsa ueritas, hæc gra
 tia, hoc Euangelium, proprius ci
 bus est, quo nutriuntur, sustentan
 tur, & magna læticia explentur ani
 mi electorum & fidelium. Papæ ue
 rò, carnales, hypocritæ, qui sanè
 hebraicum habent animum, negle
 cto Euangelij cibo suauissimo, uo
 rant ipsi, & alijs uellent obtrudere
 ad uorandum, illas ueluti paleas,
 & uinaceas. At filij Dei, qui diuites
 facti sunt ob Euangelij, quem con
 secuti sunt à patre cœlesti, thesau
 rum prorsus contemnent iubileum
 hunc Iudaicum, inanem, falsum: il
 lumq; relinquent filijs tenebrarum,
 atq; Hebræis obstinatis seruādum,
 quando ita uolunt, & ueritatem &
 lucem contemnunt, & persequuntur.

tur, & profectò cum tanta illorum
 pertinacia, & cæcitate, nō sunt alio
 cibo digni quàm eo ipso, quo solēt
 bruta animalia uesci. uescantur, ua-
 leant, faceffant à nobis.

Iam uerò, si uoces Pharisaorum
 hic audiamus, habent perpetuò in
 ore horrendam illam blasphemiam
 quam sine fine iactare solent: Esse
 quidem uerum, Christum dedisse
 hominib. remissionē peccatorum,
 sed non integram, aut undequaque
 perfectam: condonasse eum sanē
 culpam (sic illi loquuntur) sed non
 pœnam: ac proinde necessum esse,
 Bonifaciū, aut Papam alium quem
 cunq; existere (tantidē enim refer-
 re statuunt, siue pius ille sit, siue im-
 pius) qui expleat de suo, quod non
 potuit, aut quod non uoluit dona-
 re Christus. Hanc itaq; dicunt esse
 causam instituti iubilæi, ut qui uo-
 lent eo anno Romam proficisci,
 possint à Papa etiam sceleratissimo
 obtine-

obtinere, quod alioqui sanguine
 ac morte filij Dei, domi obtinere
 non potuerunt. O' impudentem
 audaciam; ô blasphemiam & cæ-
 citatem. Hoc nimirum est, extol-
 lere se supra omnem potentiam di-
 uinam, sicut scriptum est de filio il-
 lo perditissimo, & blasphemia ab-
 ominanda. Hoc est, uelle stabili-
 re, tanquam Luciferum, solium &
 potentiam suã supra Deum ipsum.
 Qui enim uult de suo explere quod
 in Christo defuit, necessum est hunc
 esse Christo superiorem. Hoc est
 uerè accusare Christum; aut liuo-
 ris, qui non uoluit; aut imbecillita-
 tis, qui non potuit, tanta sui sangui-
 nis effusione, aut morte quoq; ipsa
 præstare hominib. solidam atq; in-
 tegram condonationem delicto-
 rum, etiãsi ab istis sceleratissimis
 Bonifacijs aut malefacijs non pete-
 retur. Hoc denique est, Petrum &
 Paulum contumelia afficere, eosq;

coarguere uanitatis, aut negligentiæ, aut ignorationis, qui nullum unquam iubileum in suis Ecclesijs stabilire uoluerunt, aut Hierosolymis, aut Antiochiæ, aut in Ecclesijs Græcis & Italicis, unde explere potuisset populus peccatorum remissionem eam quam Christus illis non præstitit. Sed pudendum est dere tam leui, & manifestè impia, tam multa uerba profundere. Illud autem scire oportet, naturam & consuetudinē Phariseorum prorsus talem esse, quæ nolit obseruare, quid Christus fecerit ac docuerit, aut quid in literis prophetis et apostolicis scriptum reperiatur: aut in illis ueteribus autoribus, qui illam ipsam prophetarum, Christi & apostolorum doctrinam sunt secuti. uerum solent leuiculas, & falsas nescio quas res, ac non multo antè in ecclesiam inuectas, atque his potissimum temporibus, quibus maiores tenebræ, & densio-

& densiores caligines supra homi-
 num ingenia incubuere, (qualia
 fuere inter alia, Bonifacij tempora)
 mordicus tueri, & defendere, & ad
 eas stabiliendas uiolenter contor-
 quent & adulterant scripturas, an-
 xieq; in ueterū scriptis aliquod uer-
 bulum expiscantur, quod forte con-
 tra perpetuam Euangelij normam
 exciderit, uel quo improprie ipsi
 autores aliquando usi fuerint. Hæc
 enim spectant illi boni uiri, atq; ex
 his solent noua dogmata, speciosa
 quadã hyprocrisi ad fallendos sim-
 plicium uirorum & muliercularum
 oculos concinnare. Quæ postea fer-
 ro, & igni, & nullo non crudelita-
 tis genere uolunt defendere: inte-
 rimq; sicut Pharaones iubent truci-
 dari primogenita, ne possit auge-
 ri semen Dei, à quo sibi uehemen-
 ter timent. est enim illis ex eorū arti-
 ficio (quemadmodum Ephesi erat
 Demetrio, alijsq; artificibus statua-
 rum)

rum) quæstus multo uberrimus, ex quo sibi honores, commoda, delicias parât prorsus Epicureas. Oremus Deum pro illis. Tu uerò mi frater, quando iam à me accepisti ueram lubilei rationem, maneto domi, neq; ueniendum esse putes ad illam Babylonem, ut in ea inuenias remissionem peccatorum, quam certè nunquam ibi es habiturus: neq; fortassis etiam eam frequentiam hominum in hoc tempore uisurus, quæ olim solebat Romam istarum nugarum causa commeari. Mundus enim paulatim per Dei gratiam, cœpit aperire oculos, ac in tanta luce (Deo sit gratia) doctrinæ, æquum est, te quoq; intendere mentis aciem, & uidere quod in hoc tempore pauci non uident. Noli hac tanta contumelia Deū afficere. Agnoscas te Christi sanguine semel redemptum, non oportere in synagoga Phariseorum quærere

quærere salutem, quam illi falso pro
 mittunt, manifesta contumelia Dei
 & animarū deceptione, Christum
 ipsum prostituentes. Noli contem
 nere donum Dei, quod habes do
 mi tuæ, atq; adeo intra te ipsum, san
 guine filij Dei comparatum, & tibi
 per fidem in eundem liberatorem
 nostrum promissum. Vale, Basileæ,
 Cal. Decembris. Anno Domini

M. D. X L I X.

c 5

MARTINI BORRHAI DE
 ortu, natura, usu atq; discrimine eorum lu-
 bileorum quos Deus instituit, quidq; inter
 hos & falsos ab aduersario confictos
 intersit, Explicatio.

Vum hoc quinquage-
 simo anno permultus
 ubiq; & uariis ab om-
 nium ordinum homi-
 nibus de Iubileo ha-
 beatur sermo, alijs hunc annum su-
 cepta Romam profectio cele-
 brandum esse arbitrantibus, alijs
 ea de re dubitantibus: nonnullis
 postremò Romanū Iubileum cum
 Christiano pugnare contendenti-
 bus: uisum nobis est, quid in uniuersum
 de Iubileis sentiendum sit, hoc
 scripto indicare: ut & ueritas ipsa
 clarius patefiat, & aduersarij error
 de commencitio Iubileo firmius re-
 fellatur. Hoc autem quo commo-
 dius à nobis fiat, cognoscendum
 primò

primò erit, unde nomen Iubileus
 traxerit: deinde, quot Iubileorum
 genera sint, quicq; eorum ortus,
 natura, & usus. Demum ij refellen
 di, qui falsum Iubileum, cum ma
 gna iniuria Christi, & fraude pio
 rum hominũ excogitarunt. Singu
 la ordine & summatim hunc in mo
 dum perstringemus. Quod atti
 net ad uerbũ ac uocabulũ ipsum, Iu
 bileus ab Hebræa uoce *יובל*, quod
 arietinum cornu sonat, ductum est,
 cuius clangore iubilis annus apud
 Hebræos edicebatur. Primum igi
 tur genus Iubileorum Hebræis in
 usu fuit, alterum à Christianis fre
 quentatur. De origine & usu prio
 ris generis, his uerbis Moses in
 Leuitico monet: Et numerate sep
 tem annorum sabbatha, id est, an
 nos septies septem, quib. anni qua
 draginta nouẽ conficiuntur: tumq;
 clangore tubæ, decima mensis septi
 mi die, quæ propiciatoria dies est,
 edito,

edito, annum illum consecratote,
 annum inquam quinquagesimū, li-
 bertatemq; per terram omnibus in-
 colis edicitote. Ex hoc scripto pri-
 mō intelligimus, Iubileum ex qua-
 drato septenario, qui plenæ remis-
 sioni propitiatiōisq; sacratus nu-
 merus est, conflatum fuisse: dein-
 de, eum emisso tubarum sonitu, in
 omnibus Israelitarum finibus de-
 nunciari solitum, quō proposita li-
 bertatis & remissionis, tum noxæ,
 tum seruilium onerum beneficia
 cognoscerentur. Atq; is erat præ-
 cipuus Iubilei Mosaici usus, qui tri-
 bus in rebus uersabatur: in restituta
 libertate, in nominū ac debitorum
 remissione, demum in reditu ad
 gentilitatem & pristinas possessio-
 nes. Hoc primum genus Iubileo-
 rum est, quod Hebraicū fuit à Mose
 institutum. Alter uerò Iubileus est,
 quem Christus, ut ex mortuis ad
 amplitudinē paterni regni eue-
 ctus

ctus est, fanciuit, & per Apostolos
 in omnes nationes diulgauit, de
 quo his uerbis apud Iesaiam uatem:
 Ut denunciarē captiuis libertatem,
 misit me. Quales autem hic capti-
 ui, qualisq; libertas accipiatur, ea
 de re mox monebitur. Atqui quò
 utriusq; Iubilei uis ac natura plani-
 us intelligatur, alterum cum altero
 hunc in modum conferre licebit.
 In Leuitico Iubileo, umbra, nō res:
 imago, non ueritas: litera, non spi-
 ritus, spectabatur: qui nimirum à
 Mose ministro literæ fuerit. In alte-
 ro ueritas cernitur, ut quem Chri-
 stus instituerit, de quo Ioānes: Gra-
 tia & ueritas per Iesum Christum
 exorta est. Veritas autem hic intel-
 ligitur, ut opponatur nō mendacio,
 sed ueteris testamenti umbris ac fi-
 guris. Secundò, Mosaicus ijs qui
 ex carne sunt Israelitæ: Christianus
 Israelitis ex spiritu, id est, omnibus
 scriptis in libro uitæ ac fidelibus tra-
 ditus

ditus est, in quibus neq; Iudæus,
 neq; Græcus, neq; mas, neq; foemi-
 na, neq; seruus, neq; liber, sed noua
 creatura in Christo nouo & cœlesti
 homine, locum inuenit. In hoc au-
 tem homine locum inueniūt, quot
 quot ueteris hominis spiritu, hoc
 est, deprauata ratione & naturali in-
 telligentia non reguntur, sed Dei
 spiritu gubernātur, qui preciosi san-
 guinis & sacrosanctæ carnis filij Dei
 uiuentis spiritus est. Tertiò, Mo-
 saicus Iubileus buccinarum sonitu
 in angustiis Chananeæ finibus edi-
 cebatur: noster, tubarum Euange-
 licarum clangore in toto terrarum
 orbe edicitur, de quo eius autor à
 resurrectione sua his uerbis: Ite in
 uniuersum orbē, & prædicate Euan-
 geliū omni creaturæ, similiter uates:
 In omnem terrā exiuit sonus eorum,
 qui sonus nō est humanæ, sed cœle-
 stis doctrinæ atq; legis sonus, de qua
 lege uates: Ex Ziō exhibit lex, & ora-
 cula

cula de Hierosolyma. At uerò is
 clangor sua spacia habet, ac inter-
 ualla. Initia Apostolicæ conciones
 habuerunt, quæ usq; ad profanati-
 onem spiritualē templi ac loci sancti
 durarūt, de qua profanatione Apo-
 stolus in altera, quam ad Thessalo-
 nicenses scripsit, epistola: Ne quis
 uos decipiat ullo modo, quoniam
 non adueniet Dominus, nisi dese-
 ctio uenerit prius, & reuelatus fue-
 rit ille scelerosus, filius perditus, qui
 est aduersarius, & effertur aduersus
 omnē qui dicitur Deus, aut numen
 adeò ut in templo Dei sedeat. Ut
 autem is in tēplo Dei iam multis an-
 nis sederit, reuocatum ex profun-
 dis tenebris Euangelium manifeste
 indicat. Huius enim luce patefa-
 ctum est, ut aduersarius omnem di-
 uinā ordinationem euerterit: Oe-
 conomicam, prohibitis matrimo-
 nijs, & concessa quauis turpissima
 libidine: Ciuilem, negata magistra-
 tibus

tibus obedientia: Ecclesiasticam,
 sublato Euangelio, & eius cultori-
 bus execratis. Media autem tem-
 pora cōtinet salutis, Israelitis & gen-
 tibus promissæ, clarissima patefa-
 ctio toto terrarū orbe edendo clan-
 gore, de quo Dominus apud Euan-
 gelistam: Prædicabitur hoc Euan-
 gelium omnibus gentibus, in testi-
 monium. Huius iubilei uocem pij
 hodie cum magna sua salute, impij
 uerò cum interitu incipiunt perci-
 pere: idq; in nō leui temporum dif-
 ficultate, in qua ut impleantur ua-
 ticinia prophetarum, cœlestis Hie-
 rosolyma restaurāda, & filij perditij
 ex abyssō & terra orta ciuitas, quæ
 magna illa Babylon est, destruē-
 da erit. Finis uerò, cum restituta
 corporum integritate per resurrecti-
 onem ex mortuis, electi in cœleste
 regnum transferentur, euocati per
 iubilem Archangelij tubam, de qua
 Apostolus: Quondam ipse Domi-
 nus

nus cum hortatu & uoce Archangel
 geli, & tuba Dei descendet de cœ
 lo. In quo restaurationis omni
 um quæ in cœlo & terra continen
 tur Iubileo, canetur illud Prophe
 tæ: Absorpta est mors in uictoriã:
 ubi tua inferne uictoria: Beati qui
 huius Iubilei participes sunt. Quar
 tò, in Leuitico Iubileo publica pec
 catorum expiatio atq; condonatio
 celebrabatur. cadebat enim is, in de
 cimam septimi mensis, quæ propi
 tiatoria erat, diem. sicut supra indi
 catum est his uerbis: Decima men
 sis septimi die clangorem edito.
 Hoc autem die, ut delictorum expi
 atio facta sit, declarat illud in eodẽ
 Leuitico: Decimo die mēsis huius
 septimi, dies expiatorius erit cele
 berrimus. Christianus Iubileus ut
 propitiatorius sit, legitur in Actis:
 Huic omnes prophetae dant testi
 monium, quòd remissionem pec
 catorum accepturus sit per nomen
 d eius,

eius, quisquis crediderit in eum.
 Hic ostenditur ueri Iubilei autor,
 qui Christus est, regalis sacerdos,
 & cœlestis pontifex, nō angeli, non
 ulli in terra homines quamlibet san-
 cti, multo minus Bonifacij malefici,
 & Clementes inclementes. Osten-
 duntur etiam, qui remissionis cri-
 minum sunt consortes, hos esse cre-
 dentes filio, nō decreta aduersarij
 profitentes, non iusticiæ operum
 suorum, non meritis suis fidentes.
 Et ut propitiatio in Mosaico Iubi-
 leo nulla fiebat sine sanguine: ita in
 noui fœderis Iubileo peccatorum
 expiatio conficitur, non brutarum
 pecudum, sed cœlestis agni sangui-
 ne, quo animi electorū aspersi, sen-
 tiunt quid istud uatis uelit, Beati-
 quorū remissa sunt peccata. Quin-
 to, in Leuitico Iubileo non erat ius
 appellandi & exigendi nomina: in
 eo iubilii anno quem Christus pro-
 mulgat, quoq; saeuo exactori Sata-
 næ

nã ius ac potestas nulla fit, durius
 debita exigēdi. Debebamus nos illi
 corpora, animos, uitam: eramus
 mortis & potestatis tenebrarū mi-
 ferrima mancipia: eramus toti in
 nexu inferni, intra portas eius fer-
 reas inclusi. At ab hoc crudelium
 nominum durissimo iure sumus li-
 berati per eum qui in peccatū, mor-
 tem, & infernum, imperium habet.
 Nam pro nobis persoluit precium,
 is de quo Iesaias: Vulneratus est
 propter iniquitates nostras, attri-
 tus est propter scelera nostra. Pec-
 catores ergo in hoc lubileo locum
 tenent, iniusti non item. Sic enim Do-
 minus dicit: Non ueni propter iu-
 stos, sed propter peccatores, ad uo-
 candos eos ad pœnitentiã. Disce-
 dāt igitur hypocritæ longius, cum
 Pharisæo illo arroganter de se præ-
 dicantes: Deus gratias ago tibi,
 quòd nō sum sicut cæteri homines,
 raptores, iniusti, adulteri. Quales

sunt omnes, qui sprete ea ratione
 soluendi æs alienum, quæ in filij fi-
 de cernitur, nouam quarunt, & eam
 inanem, quæ in sale, oleis, uestitu,
 templis, aris, misereq; consutis Mis-
 sis uersatur. Accedant contra, qui
 cum publicano pectus concutien-
 tes orant: Deus propitius esto mihi
 peccatori. Sextò, in utroq; Iubileo
 libertatis restitutio, soluto seruitu-
 tis iugo cernitur. in Mosaico enim
 Iubileo, qui antea seruierant, in ser-
 uitudinem uenditi ob rerum angusti-
 am, in Libertatem quinquagesimo
 anno asserebantur, ut in Leuitico le-
 gitur: Libertatemq; omnibus inco-
 lis edicito. In Christiano Iubileo re-
 stitutio libertatis consideratur, de
 qua illud Apostoli: Vbi spiritus,
 ibi libertas. Vbi spiritus inquam
 Christi, qui spiritus adoptionis fili-
 orum Dei spiritus est, uere nos liberos
 reddens à iure seruilis, de quo illud:
 Qui eripuit nos è potestate tenebra-
 rum,

rum, et transfudit in regnum filij sibi
dilecti. item: Nam lex spiritus uitæ
per Christum Iesum, liberum me
reddidit à iure peccati & mortis.
O' fratres, quàm præclarū donum
Dei est hæc liberatio, quàm am-
pla patris benignitas, qui ut sic uin-
dicaremur in libertatem, unigenæ
filio non pepercerit. O quàm præ-
stantia merita filij, qui mori susti-
nuerit pro peccatoribus, ut his iusti-
ciam & uitam daret. Intelligimus
autem ab hoc ipso nos absolutos,
cum sentimus nobis peccata, in
quæ uenundati fueramus, nocere
amplius non posse, & mortem in
uitam, iram in gratiam conuersam
esse per reconciliationem, qua fili-
us nos patri reconciliauit per san-
guinē suum, dato libertatis spiritu,
de quo Apostolus: Emisit Deus
spiritum filij sui in corda nostra, cla-
mantem Abba pater. Itaq; iam non
es seruus, sed filius. In hoc igitur Iu-
d 3 bileo

bileo locum non habent, qui Christi spiritu carentes, aduersarij spiritu, qui serpētis ueteris spiritus est, & mundi, feruntur. ut sunt primò oēs, quos his uerbis taxat Apostolus: Quomodo conuertimini de nuò ad infirma & egena elementa, quib. iterum ab integro seruire uultis? Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos. Deinde quotquot subdubitantes de beneuolentia Dei patris erga se in filio, doctrinam quæ docet nos certos per fidē in filium fieri de promissa salute, ferre reformidant. Hos enim seruilis spiritus agit, non libertatis, de quo Apostolus: Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum ad timorem, sed accepistis spiritum adoptionis, qui testatur unā cum spiritu nostro, quòd simus filij Dei. Tertio excluduntur ab hoc iubili anno, qui ore profitentes Euāgelium Christi, ueteris Adami carnalia opera persequuntur.

sequuntur, uitam luxu, ambitione,
 auaritia, libidine, crapula, odijs, in-
 uidia conterentes. Stat enim illud
 Apostoli: Nā affectus carnis mors
 est, in qua seruitus illa ponitur, qua
 liberat nos Iubileus à Christo insti-
 tutus. Nam qui facit peccatum, ser-
 uus est peccati, & mortis, ut Domi-
 nus dicit. Facebant igitur procul
 hinc Epicurei nostri seculi, ore cre-
 pantes Euangeliū, pectore alentes
 Sardanapalos, & uita eos exprimē-
 tes, contra quos his uerbis Domi-
 nus inuehitur: Non quisquis dicit,
 Domine Domine, intrabit in re-
 gnum cœlorum: sed qui fecerit uo-
 luntatem patris mei qui est in cœlis.
 Postremò prorsus nullum locum re-
 periunt in nostro Iubileo, qui liber-
 tatis uerè iurati apertiq; hostes sunt:
 seruitutē, quæ sub peccato, morte,
 legeq; degitur, gladijs, igne, uene-
 no, fulmine, aquis, dirisq; omnibus
 defendentes. In quorum numero

bestia est, cum suis falsis prophetis,
 quam cornua agni, & draconis os
 habere, sanctus Ioannes in uiso suo
 animaduertit. Septimò, in Leuitico
 Iubileo potestas dabatur redeundi
 cuiq; ad uenditam possessionem in
 Chananæa per tribus descriptam :
 in nostro Iubileo, ad cœlestem hære-
 ditatem, quæ primorum parentum
 uitio amissa est, recuperandam per
 Christum, aditus ac liberum possi-
 minium aperitur. de qua restitutio-
 ne Dominus ipse : Venite bene-
 dicti patris mei, possidete regnum
 paratum uobis ab exordio mundi.
 Contraria ratio est eorum, de qui-
 bus idem Dominus : Discedite à
 me maledicti in ignem æternum,
 qui impiorum feralis hæreditas est,
 in qua, ut Ioannes dicit, habitatio
 est dæmoniorū, & custodia omnis
 spiritus immundi: hæreditas, in qua
 mors & tenebræ regnant. Octa-
 uò, in Mosaico Iubileo terra sacra
 ocium

ocium suum & sabbathum celebra-
 bat, à fatu & cultu libera: at nec no-
 stro Iubileo sabbathū suum ac quies-
 deest, quo à cunctis laboribus ua-
 cet. Sabbathum inquam illud peren-
 ne, de quo Propheta meminuit: Erit
 sabbathum ex sabbatho. Vt contra
 sabbatho ac requie locus impijs de-
 stinatus, qui infernus est, caret. de
 quorum molestis laboribus uates.
 Impius sicut mare æstuans est. No-
 nō, fruges quas Chananæa in Iubi-
 li anno sua sponte ferebat, commu-
 nes erant omnibus. Si nostrum di-
 uinum & cœlestem Iubileum spe-
 ctes, in hoc ipso per Christum in
 Ecclesia, corpore illius, omnia fa-
 cri spiritus munera communia effi-
 ciuntur, de qua communionem Apo-
 stolus: Vnum corpus, & unus spi-
 ritus, unus Dominus, & una fides,
 unum baptisma, unus Deus & pa-
 ter omnium, qui est super omnia,
 & in omnibus nobis. Hoc itaq; Iu-
 d. 5. bileo

bileo communicationis bonorum, quæ in cœlesti regno spectantur, priuantur ij, de quibus Paulus: Quod consortiū Christo cum Belial: aut quæ pars fideli cum infideli: In quo numero cōprehenditur primò Dæbolus, peccati, mortis & inferni auctor: deinde eius ministri, tum dæmones, tum impij homines, & eorum caput Antichristus, qui nullā communionem cœlestium bonorū cū Christo conditore Iubilei huius, & cum illius cohæredibus habent.

Hæc de utriusq; Iubilei ortu, natura, & usu: quorum uterq; à Deo originem ducit, uterq; oraculis diuinis confirmatus est, sed ita, ut Mosaicus, illius quem Christus insituit, superuentu, tanquam tenebræ quæ ex orta solari luce disparēt, euanuerit. Reliquum est, ut de futili, inani, & commenticio illo, quem abhinc ducentesimo & quinquagesimo anno, pernicioso conscientiarum

rum ludibrio & ignominia ueri lu-
 bisei, pastor stultus de suo exco-
 gitauit, admoneamus. Is sanè neq̃
 Leuiticus est, neq̃ Christianus, sed
 eius de quo Daniel uaticinatus est:
 Sermonem contra excelsum loque-
 tur, & putabit se posse mutare tem-
 pora & leges. Etenim Leuiticū non
 esse, documēto est, quòd in eo neq̃
 serui libertati restituuntur, neq̃ ære
 alieno obnoxijis nomina remittun-
 tur, neq̃ agrī ad familiam à qua ue-
 niere, reueniunt: neq̃ terra eo tem-
 pore, quo ille agitur, cultu & satio-
 ne uacans, fruges in communi pro-
 fert. Quod si etiā omnia quæ Leui-
 ticus complexus fuit, complectere-
 tur, neq̃ propterea minus uitupe-
 randus esset. Abrogatus enim Leui-
 ticus cum fuerit per Euangelij splen-
 dorem, à nullo deinceps repeti, re-
 textiq̃ debuit. Firma enim est hæc
 Apostoli sententia: Hęc sunt um-
 brarum futurarum, corpus autem
 Christi.

Christi. Item: Nam lex umbram
 obtinens futurorum honorū, non
 ipsam expressam rerum speciem. Ac
 multo minus Christianus fuerit, Ro-
 manus ille Iubileus. Nam Christia-
 nus à tempore uulgati Euangelij
 per Apostolos coepit denunciari,
 & tantisper durat, dum Euangelij
 clangorē suum edit, ad nulla neq; tē-
 pora neq; loca affixum. Aduersarij
 uerò Iubileus, et tempore & loco de-
 finitus cernitur. Tempore quidem,
 cum alij centesimo quoq; anno, alij
 quinquagesimo, alij alio tempore
 celebrandum illum statuerint. loco
 uerò, qui Romæ ad impetrandam
 pecuniarum infinitam summā, uo-
 lui dicere peccatorum ueniam, ad
 limina Apostolorum institutus sit,
 contra hanc sententiam Christi: Re-
 gnū cœlorum non uenit cum obser-
 uatione, uel personæ uidelicet, uel
 temporum, uel locorum. Item con-
 tra dictum illud ad Samaritanam:
 Mulier

Mulier crede mihi, uenit hora, quã
do neq; in monte hoc, neq; Hiero-
solymis adorabũt patrem: sed uenit
hora, & nunc est, quando ueri ado-
ratores adorabunt patrem spiritu ac
ueritate. At aduersarij Romæ ad li-
mina Apostolorũ propitiationem,
& peccatorũ condonationem quæ
rendam docent: non animaduer-
tentes, à Christo regali sacerdote,
ab elementis mundi, loco, persona,
temporibus, & cæteris externis re-
bus libero, & apud patrem uersan-
te in cælis, delictorũ remissionem
postulandam esse, ut est apud Ioan-
nem: Filioli mei, si quis peccauerit,
aduocatum habemus apud patrem,
Iesum Christum, iustum. Non dicit,
Romæ apud pontifices: qui qua-
les sint, doctrina eorũ & uita com-
probat. Quod si Hierosolymæ, quæ
à Deo cultui nominis sui destinata
fuerat, noxæ ueniam, simulatque
Christus patefactus est, amplius pe-
tere

tere nō licuit: quāto minus Romæ,
 ubi ex uaticinijs prophetarū, aduer-
 farius Christi sedem suam tenet, pe-
 tere licebit: Præterea in Christiano
 Iubileo gratia peccatorū fit gratis:
 in aduersarij, quæstus quæritur, &
 lucrū: apud quem peccatorū remis-
 sio, iusticia, cœlum, infernus, con-
 iugia, sacramenta, sacerdotia, pro-
 fana & sacra, propter inexplebilem
 auariciam, uenalia sunt. De cuius,
 & eorum qui illum ipsum adorant,
 detestabili cupiditate, uerè prædi-
 xit sanctus Petrus: Fuerūt, inquit,
 & pseudoprophetæ in populo, quæ
 admodum & inter uos erunt falli
 doctores, qui clam inducent sectas
 periculosas, etiā Dominū qui illos
 mercatus est, abnegantes, accersen-
 tes sibi ipsis celerem interitum, &
 pleriq; sequentes illorum exitia, per
 quos uia ueritatis maledictis afficie-
 tur, & per auariciam fictis sermoni-
 bus de uobis negotiabuntur, qui-
 bus

bus iudicium iam olim non tardat,
 & exitium illorum non dormitat.
 Hæc Petrus, in hostium Christi aua-
 riciã à se prænūciatam, & his extre-
 mis temporibus patefactam. Ut
 itaq; Christianorum Iubileus con-
 firmatus est uoce angelorum, de-
 nunciatus tuba Euangelij per Apo-
 stolos repletos spiritu sancto, corro-
 boratus prodigijs ac ostentis ueris :
 ita filij perditij Iubileus, dæmonum
 sententia & falsis signis comproba-
 tus, per eos edicitur, à quibus meri-
 ta humana pro meritis Christi, iu-
 sticia cœlestis, quæ fide in filium per-
 cipitur, pro iusticia terrena, quæ hu-
 manis operibus nititur, tenebrę pro
 luce, elemēta mūdij, pro ueris bonis,
 seruitus misera cōscientiæ pro liber-
 tate amabili extollūtur atq; amplifi-
 cantur. Ad quam libertatem reparā-
 dam, quoniam Deus pater pro sua
 benignitate, inenarrabili, Euangelij
 sui æterni suauissimã lucē ex altissi-
 ma

ma caligine reuocauit, cuius buccina salutarem clangorē in tota terra emitteret: omni studio & ope elaborandum est pijs & electis Dei fidelibus, ut discant intelligere, ad ædificandum regnum Christi, & ad destruendum imperium Antichristi, quid illud sit: Exite de Babylone, meretrice illa magna, cum qua scortati sunt reges terræ, & de cuius scortationis uino biberunt omnes gentes: ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius ne accipiatis: quoniam peruenerunt peccata eius usque ad cælum, & recordatus est Deus iniquitatum eius. Quod ut à nobis fiat, præstet filius Seruator piorum, & iudex impiorum: cui sit gloria in æternum, Amen.

F I N I S .

Pag. 15. uers. 18. lege, probari 19. penult. tibi 20.
 7. eumq; et 17. certa q; 28. 1. dimittere & 12. fudit
 31. 1. eripuit & 8. Apostolorum 32. 21. Hæc quæ
 33. 20. peccatorum & 21. figurâ 38. 3. ecclesys 43.
 12. suscepta & 21. commenticio 43. 11. רבב 45.
 14. traditus fuerit 48. ult. Quoniam